

Сыйын кёрюу

«Чыгъармаларыгъыз шүёхлукъгъа бла къарындашлыкъгъа жораланганыла»

Адыгея Республикада КъМР-ни Башчысы Казбек Коков Россияни Урунуу Жигити, Адыгеяны Къабарты-Малкъарны эм Къарачай-Черкесни халкъ жазучусу, Россия Федерацияны Жамуат палатасыны келечиси Исхак Машбашыны 95-жылгына аталган къуанчылы жыйылуыгъа кытышанды.

Сизни аллыгъыз баш урабы, хурметли Исхак Шумафович, бай чыгармачылык хазнагъыз, көп жыллы шүёхлукъну жюрюте билгенгиз, Къабарты-Малкъаргъа эл республикагъызгъа къарганыгъыз ючюн. Жашууну узунна зыгъыздан тентигергизни, фахмуары табынганланы тизип уллу огурулу жорегиз эм акъыллыгъыз бла алгъа элтегизни ючюн да ыспас этебиз».

Хурметлеу

Закой поэтни эсгермесине гюлле саллыкъдыла

КъМР-ни Маданият министрствосу 2025 жылда 4 июнда 10:00 сагъатда Куулий улу аты проспекте Куулийаны Къайсынны эсгермесине алдында Къабарты-Малкъар Республиканы халкъ поэти Куулийаны Шууаны жашы Къайсын дуниядан кетвени 40 жыл болгынына жоралоп эсгертеме полле салуу къуралыгъын билдиреди.

Нальчикде эсгеруу жыйылуу ахырына жеткенде сора, маданият эм санат келечиле, республикада жошаканла, закой шойырчы чыгармачылыгъын багылапалла Чечемде поэти Мемориал юй-музейине барлыкъдыла.

Бушуу

«Биз сизни бла бирге ачыу этебиз»

КъМР-ни Башчысы Казбек Коков Брянск эмда Курск областында болган ачылуу ишлени юсюнден кесини телеграм-каналында жазганды.

ачыганла да бардыла. Къабарты-Малкъарны жамуатуны атындан өлгенлени юйорлерине бушуу этгенини билдирип, кыайгъыз сёз береме. Биз сизни бла бирге ачыу этебиз. Аныгъанлагъа уа агъыз юсерине терк болурларын, юйлерине сау-саламат кый-тырларын тежейма», – дегенди КъМР-ни Башчысы.

Жарсыу

Жюректен келген жапсаруу сёзле

КъМР-ни Башчысы Казбек Коков кесини телеграм-каналында Нальчик шахар округну жер-жерли самоуправленисини советини таякчасы Игорь Муравьев 62 жылдына өлгенине юсюнден бушуу этип билдиргенди.

Къабарты-Малкъарны ара шахарыны башчысы болган къадарында, аны эа-конла жарашаруу системасын итлендирюге уллу къышмучлукъ этгенди. Игорь Вячеслаович өлгенине бушуу этгенини билдирип, аны жуукъларына бла ахуларына кыайгъыз сёз береме. Аты ёноклол болсун!» – деп жазылды болуп ишленгенди, артад завуча салынн

Парламент

Жаш тёллю политика жаны бла законнга тюрленюле сюзюлгендиле

КъМР-ни Парламентини президиумуну къазуло жыйылуында жайыр-мадан аслам соругъа кыаралганды. Аны спикер Татьяна Егорова бардырганды. Депутатла Парламентини къазуло жыйылууну 17 июнда бардырыгъа келишгендиле.

ирилгенлери бла байламлы хазырланганды. Сёз КъМР-ни Правительство-суну бла толтурууну власть органыларында жууаплылыкъланы юлеюшюню юсюнден барады. Законо-проект сейрлерни болган органыны къарауларына берилгенди. «РФ-ни кырал къуллукъ этнуо юсюнде» федерал законну жер-жерли къауындагы ветеранларында гражданды къуллукъ этнуо юзд резервин къурауну юсюнде бөлюмюне тюрленюле кийирюню юсюнде» № 905768-8 номерли законопроектте эсгертуле берилгенди. Аны тынгылы сюзюлгенде сора къабал кёрюрге оюну этилгенди. «РФ-де жаш тёллю полити-каны юсюнде» федерал законнга тюрленюле кий-

КъМР-ни Парламентини пресс-службасы.

Айныу

Мектеплени улоулары жангыртылынадыла

КъМР-ни Башчысы Казбек Коков муниципал районаны инфраструктураларын айныу эмда автопаркарларын жангыртыу бла байламлы Къабарты-Малкъарны билим берген учурденилларына школ авторбуса бергенди. Аны юсюнден республиканы оюнуусуну пресс-службасы билдиреди.

учурденилларында 228 автобус барды, он ингит сабийни школа орналган жерлерге улоу бла келтирденле. «Жангы транспорт оқуучулагъа заманында школгъа келюрге эм арха юйлерине барыгъа себеплик этерикди, артында уаак оларде жашагъанлагъа оқуудан сора да торлю-торлю кружоклагъа эм секциялагъа жюрюрге онг чыгарыкды», – деп белгилегенди Казбек Коков.

Тюбешиу

Казбек Коков олимпиадада хорлагъан оқуучуланы алгъышлагъанды

КъМР-ни Башчысы Казбек Коков «Антарес» билим берген арада Къабарты-Малкъардан битеуросей олимпиадада алчы жерлени алгъа бла, аланы оқутханла эм юйретене бла тобешгенди. Аны юсюнден республиканы

оюнуусуну телеграм-каналы билдиреди. «Быйыл Къабарты-Малкъар олимпиаданы ахыр урумларыны кёрюмдерине кёре Россияни регионде биринчи жыйырма иемди саныны киргенди, аны бла 35

олимпиада да алган баллары бла хайырлангыгъа болуыкъдыла. Болдургъан жетишимлери аланы билим алгыгъа учунууларын эмда алгъа барыгъа итинулюклерин кёрюгтенди. Дагыгъа аланы оқутхан усталаны профессионал жаны бла хазырлыкъларын, тохтамагъанлай къармашыл ишлегенлерин эмда ата-аналаны сабийлерине болушлукъ бергенлерин белгилерди.

Тюбешиуно кезинюнде жаш ардала кесерини муратарыны бла проектерини юслеринден айтхандыла, оқуудан сора не бла кюреш-ленене бла институтларына оқургъа киребиз деселе,

лу оқуучуларыбыз мындан ары да билими эм жашууну торлю-торлю бөлүмлеринде бийик жетишимле болдуруп туруыкъдыла. Аланы барысына да жетишим тежегеме эм алларныда турган муратарына бла борчуларына жетерине ийналдыла. Кеси жаныбыздан босоп келген тёлге не жаны бла себеплик этерге, аланы айтныгъа эм фахмуарлы болганлагъа жол ачаргъа ишти тиийишисина къуаргъа керекби. Андан сора да, олимпиада къымылдауну тиийишисина айтныгъа, усталаны билимлерин андан ары да ёсюрюрге эм иш халкъларына с ёллекюбюз», – деп айтылды билдирюде.

Къайгырыу

Сабийлени жай солчулары – тийишли халда

КъМР-ни Башчысы Казбек Коков «Антарес» билим берюу арада 5-8-чи классны оқуучулары, жай саулыкъланыгъу лагерини кравед-сменасыны келечилери бла да тобешгенди. Аны юсюнден республиканы таматады айттыларды.

Битеурусей олимпиадалагъа хазырлайдыла, сабийле солчуларында бла Къабарты-Малкъарны къонакларына гидле болуп кесерини сын-дыла.

Битеу да бирге Къабарты-Малкъарда 2025 жылны жай саулыкъландыруу кампаниясына 35 сабулкъландыруу лагерини аладан 6-сы – Эпюрис районда бийик-таз бадала. Алада жети мингден аслам сабий олуыгъа эмда саулыкъларын итлендирюге болуыкъдыла.

Къаруу

Биринчи болушлукъ берюу къыйматлы болурча

КъМР-ни Башчысы Казбек Коков Республиканы клиника болушлукъ берген стационар бөлүмюне мекямы не халда болганына кыарганды.

Жангы мекямы ючре бөлүмюне: кеслери алларина келген саусузланы алгъанлагъа, терк болушлукъ берген машина келтиргенлеге эмда бек къыйын саусузлагъа. Мында дагыгъа саусузлагъа къарауну отула, изоляторла, УЗИ кабинетле, рентген эмда КТ, къыска болжалны туруулыкъла эмда терк болушлукъ керек болганлагъа палатала болуукъдыла, реанимация бла тоскеней байламлыкъ кураллыкъды.

Андан сора да, баш бөлүмге жеткен аурулукъ азыркыгъа, терк болушлукъ берюню къыйматы бесердик. Къабарты-Малкъар къыралда терк медицина болушлукъ берюню аллай амалын бирини болуп синдиргенден бирди.

Жангы бөлүм жылы ахырына дер ачылыкъды», – деп билдирелди КъМР-ни Башчысыны телеграм-каналында.

ЮСЮПЛАНЫ Галина хазырлагъанды.

Жазылыу-2025

«Заманлы» – хар таулу юйорге

Хурметли жамуат! «ЗАМАН» газетте 2025 жылны экинчи жарымына жазылуу кампания бардырылды. Аны тилибизде чыккъан жангыс издани-яны алырсыз, окурсуз, ол хар биргизге да эсли кенешчилик, керти халпарыгъа, огурулу сёз нёгеригиз болуп туур деп бек ынашарбыз.

Газетте почтаны битеу бөлүмлеринде жазылыу болуукъсуз. Жазылууну аты айгъа багъасы – 1081 сом бла 56 калекди. Изданиыгъа Интернетде бу адресине <https://smikbr.ru/zaman> ачып, ол магъаналы жуумшу алай тамаларгъа да болуукъду. Алайда да, жазылыгъыз, биликкигиз этгиз ынашарбыз.

БИЗИНИ ИНДЕКСИВИЗ – П5893

Шимал Кавказ: инвестицияладан башлап жашуу къолайлыкъны къурауыгъа дер
2 бет

Къудурет кеси берген ёмюр-лукъ сауыгъа
3 бет

Фахмуларын ачыклагъандыла
4 бет

Ахшы адам – элге борчлу
4 бет

Эссе түтү

Кыдуурет кеси берген Эмюрлюк саузга

Закимбияз Кэулилланы Кэайсын жашаудан кетгенини эңги 40 жыл толга эсе да, аны адамлык сүүлүктөрүн, халалыгынын, менсинулуккенде болгонунан иосунден келпени, аны тангынанлы, билгенине эсериулеринде зшитилгеней, биогонлюкде да айтылганлай келеди. Нек дегенде, биз барыбыз да билебиз, акхы адам дунисын алышканыкыга, аны отурулуугу, адамлыкты эмюрлеге сакланганлай кылабыла.

Бирде алай айтыктык-ларыбызны иослеринден окуй, көлгөн окуяна толгады, аланы ниет тазалыктарына, кытандыкыла-лагы-узаккычылыгына да – тангынанларыны барына кыларындан келгенча болушкы этерге не заманда да хазыркыларыны сейрсинос. Бу дуниягы алайла жаратылгандары кыадыр, адам ул ариулуктагы оюнонолюкде, шуклукну багы-алауда, башканы жарысуна кыайтыра билуде жашуу этеригине да толусуналай шынаса.

Кэулий улу бла байланы у асламысада кэюрмечи Даниил Долнинскийни эсериулерин бизни биогонда сейр этдириди. Бир кыа-ранчыгыз, ол таулу поэтни иосунден кыалай айтады: «Ол хар кимни да кесини халалыгына белгегенди, аны бирселге кыайтыру-лугу кыайда да, кыан да, ахыр такыйкысына дери да кесинден эсе алга бар-ганды...»

Кэулий улуна бла До-линскийни араларын-да шуклук болганды. Кыайсын аны иосунден жарысу барлыгыны акхы билгенди – кызычыгы Наташа аургуланды. Ол сабийни саулугун хар иосунден да сейр этдириди, соргандай тур-ганды. Кызычык жарым жылыны ичинде Москвада бөлгөнчиде жатханды, анасын аяр кыюмай, анга кыанак ойде турганды тош-генди. Андан а хар айдан кетип, сора бир эки конден а жаны номерге жазылгыга керек эди. Ол кыанак ойно

саузга анга хайырлы бол-лугуна бла кыалгыгына эс-бургындан бергенде», деп жазады кесини эсериуле-риде Д. Долнинский. А хай да, ол таулу по-этни закыйигине да эс-буржай кыюмайды. Ол иште кыалай беригенини иосун-ден а былай дейди: - Ол кесини ишин уста

Даниил Долнинский.

билген, хурерли адамды багылап аны да, Алагы та-сейрсингенди. Мен а аны кэюрмечилеге берген хурметине баш ургыман. Подстрочниклени жибере: «Ашкымак ишле. Бир-хатленеп. Асары омакы-лык да керемдейди. Мени кез кыарыма кесинигим кыш да, сора тап болуп кыаллыккыды», дер эди. Толу-сулай ишандырама – анга бир тизгини да кыурама-анма. Жаланда: «Кыара сэвню кэюрген – ол кылдуу, поэзияны кэюрген а – жон-деш» деген жоруктагы таяна

эме ийнана ишлегенме. Ол а кесини телеграммалары бла бу затка ийанчынуму бургындан кючлендери эди. Бирде у мен оригиналда айталмаганын тапканса, деп да келпелендиргенди, кыуандыргандан да этемди. Кэулий улу кесине назмула кыурауд деге оюноносоно иосунден да айтды До-линский. Ол эмюрлюк поэте Пушкини санаганды. Аны тангытанын, аны бла шуклук жюрюттенин а кэюрмечи кесине жашуу, кыадыры бир уллу саузгасына кэргенди. Ол узакдан окуна кыуларын брге кэюрлөп, кыуакылар-га хазыранга келгенин, сабийча кыуанычусун эс-герди: «Мен оом этгенден, ол бегирек уллу чалбас са-бийге ушактанды. Конфетте окуна сатып аласа, аланы хар кимге келеш кыяр эди»-дейди.

Ол кесини Кэайсынны иосунден сагышларын а кон такыла бла тенгешти-редди. Таулу пост моно бек оюнгенин, аны иосунден на-муларында жагзынган да айтды. Шүбүн ахыр жолуна ашырган кюнню эсгерге у былай дейди: «Адамла, кыш да жылды эдиле. Кюн а, закимге аны биргесине жер-жюнде турган жыллары, ол анда кыюоп барган чыгармачылыкты ююн сау бол дегенча, аны алай ашара эди...»

А хай да, закыйибион адамлыктын, чыгармачы-лыкты да келпел багыла-андыла, аны хурметленди-

Байрам

Сахна оюнла, кёрмючле да

Сабийлени халкыла аралы кюнине жораланып, Нальчикки маданий эмда солуу паркында, көп майдалада, таатрлада, маданий ойледе жашкычкыла бла кызычкылага торло-торло кыуанча, спорт эмда башха эришуле кыурагындаыла, сахна оюнла да кэргозтолгенди.

«Келишүүлөкюн» майданында, фронтанланы алында, солуу паркда да бир заманда да болмагыча адам көп эди. Кюн да, алагы тийгенче, адык жылы. Хар жерде да жорык сабий аузала, макымла, жыраа зшитилгенди, торло-торло оюнла бардырылгандыла. Абаданланы, сабийлени да аялланда шахар школлада, чыгармачы студияда юйренген кызычкыла бла жашкычкыла теспегенди, жырагындаыла, торло-торло оюнла кыурагандыла.

Жаш кыураучулагы таатр оюнла да кэргозтолгенди. Шахарны кинотеатрларына да сабийлеге жаксыз кирил, оюген киноларына кыуаргыт оиг берилгенди.

Дагында шахар зоопаркга да жаксыз кирил кыуаргага, кылаулачада учаргыт оиг тапханды. Кыуаргыт орамда у жаш художниклени ишлерини кэрючюна да кыурагандыла.

Жарыккылыны белгиси

Сабийлени кыуруулануу халкыла аралы иосунде школпаны директорларыны кенеш-чибери башланган классада окуганын кыа-чыккылага бла жашкычкылага – Сабийликни дунисы» деген байрамла кыурагандыла. Ала окуучула бла бирге асфальда сабийликге

жораланган суратла ишлегенди. «Сабий-ликни фестивалы», «Тири солуну заманы» деген жандуурулук ишлеге да кытышкандыла.

«Сабийликни кыруулу» деген стол оюну сайлагыча да айт болгандыла. «Сабийликни самолётчүклары» акцины кезюнде у сабийле гиче самолётчүккыла ишлеу, шуклукну белгисинча, бир бирлерине юлеш-тенди.

«Шамай кыла» – зитта да сахнада

Кэулилланы Кэайсын аты Маклькар драма таатр бу жол көп миллетлени бек гиче кел-чилерин чыгарганды. Анда алаан талла ашыркыла эмда суула да жалган затта сактай эдиле. Ала бла сыйлангандан сора,

МОКЪЛАНЫ Зукура.

Ал кюнөмдө чынарныгы кэгердини

Ал кюнөмдө чынарныгы кэгердини, Кавказ, ариулуугу жер этерча, Актылыгыны, көкюлюгюна да бердинг, Мен санга сейр этпеген көтерча.

Уллулугун, пахлахарында да, бирча, Кюнөмдө да, көлөмдө да турдула. Атың кечис болуп, башында кюнча, Желлеринг, кыанат битдире, урдудла.

Төптөлөрүгө жауун сөлөшгөнча, Софдом мен сени бла сөлөшпеген, Мен, азатылыгына ауазын зшитпегенча, Дайым да сыйлы атыгыны зшитпеге.

Болмады манга сенден сыйлы зат да, Бир затха да тенг этмедим сыйлыңга. Манга сен жандыргың жулдуд да, Көңүлүмдө сенди кыалганды кыйыны.

Манга жомакк, жыр да болуп кыалганды кыалганды, бой салмай киште, Кавказ, манга сени төрөг болганды Жарлы аням төбөртөгөн бешигим.

Игилгим аз болду, Кен, тилеим! Алай эле туруп да, эринлерим Сыйлы атыгы кыатларла, билеме, О, Кавказым, өлөмкюзолгоном, жери! Турман кен да, чукак кюн да кэргенсе, Эңди төрөг көмсизлик көрмөй кыалсын!

Ал кюнөдө чынарныгы кэгертенесе, Арт кюнөмдө манга чулуг кызарсын!

Сюеме насыпды кытап жазарга

Сюеме насыпды кытап жазарга, Анда бир ирсан кемлик көрмөй жашап, Сабийле бары сау чыга жазарга. Киши артыктыккы көрмөй, өлмөй, жашай

Турор кыбик, алай кытап жазарга Улут этеме, термилеме көлдөн, Собанчы, малы аркаат жашарга Он табын, бир аскер да өтмөй чекден,

Сабан баш кыуакханы, чум Кыуакханы толтуруча ол кытапын, Насып хар юйге тыгкысы барганын, Кюн тийген тозлай, жарытырча аны.

Атың сыйрты чабакыла кыара сууда Ойганача, ойнар кыбик сабийден, Бир киши да тонгопмейин жашаудан,

Ачлыкк, кытылык да билмегенлей юйел!..

Алай узакдан көлөрдү топ таууд, Кыуандыла жашы кытаймайын кыалган Ан аы зитта да жылмайды бош. Алты кыанаты да тошмөйди кыолга!

Сюеме насыпды кытап жазарга, Ол ушар кыбик кыуанчыгы жазларга! Кимге керекди кыуанчыны азлыгы? Кыошумда кыарт ыннаны жангызлыгы,

Жолда злия уруп өлгөн жашчыкыл!.. Мен не хана жазарга насыпды Кытапын – не көпдө кыыйлыны, жарлы!..

Поэзия бла сөлөшөмө

Поэзия, кыанаттымыса, гломмосе? Не у алавы бири да тойюлмосе? - Унутмагың: погдама, кыанаттымыса, Тургында да кыан саркыса неда бала тама, Сарнап неда кыуанч этип жетеме да, Барыгыртыла да мен кыайгы этеме да.

Мен гломме, кыанаттымыса, жарысуунгма да, Насыпды кюнөндө ичген суулунгма да, Жон булуумга, төрөп сагышымыа да, Сени сыныңын тулк сагышкы ташынгма да.

Этмек тилеп жылганын сабийчикни да Энөмө, ойкос калган ит кюнөндө да. - Поэзия, сени мөлөкисе, жинимсе! Не у алавы бири да тойюлмосе? Сени сыйлыгыгыңы мен билеме да, Не болганыны билемай келеме да. - Этмек не зат болганын сен билесе да? Таза кыара сууну иче келесе да?

- Поэзия, кюймөгөн гломмосе сен? Собанланы жылгачан кюнөмосе сен? - Ментширүмла, бу жерде жашаганын, Акъларын чыгынагы, ташлаганын Уруп кыанатса да, мирзеуон жылганын, Жазгыш ишин тындырып, жетген жайга,

Не сынас да, эмгегинде сюто Кыурумагың, сабаны турган битип, Сабийлерин кыара жерге көмгенде, Тонголмоген, кыара азап кэргенде.

- Поэзия, жамасыса, кышымыса сен? Кэюрчюномосе не уа кыуымуса сен?

- Тюзлюкно дунягыга дауума мен, Аны ачылууа, талмауума мен.

- Жашауга адам айткан дауумса сен? Хорлатуумуса не хорлаууса сен? - Байрагым көп тешилсе да, саума мен! Жашау өнөмө, дайым хорлауума мен!

Рубикон

Мени Рубиконум кыайда эди, «Хорлау!» - деп кычыгырча, андан өлөп? Илчичини ок кыан жүгуз эпти, Ол, ажашып, терсине да көп кетди.

Рубикону у барды хар кимин, Хар инсан да кыарайды жарык кюнөгө. Чыгады Аустерлицни да кюно, Чыгады, жолун жарыта, хар кимге.

Рубиконугурадан этерге Жашау он бермегенче, сиз эсиме Тюзлюгюс, болдум сизни бла бирге, Бююн жарыймаи сизге эм кесиме. О, Рубикон, - хорлаууну кырдыкыла Ын-хагын, махта да кычыгырган чегил! Кыялы кыахуу излемем, сени жоктылап. Кесини чегин излейди жюрөгүм.

Манга керек тойлойдү кыандан кызыл Рубикон, сабан, жюзюм койтенин, Кыялы хорлауун ол кыаргышкыны ызы, Кыара толонон от тошгон юйлеин.

Кетмедим, кыолумда байраккыны атып, Кыадыр бла мен да кыазатат этпем, Юйлеин койдормөди жакыгачан олум, Мен кишини журтун да этмедим топ.

Мени Рубиконум башха эди - Улуту чеги эси эм фикирини. Манга жаланда анда чыккысн дедим Аустерлицни да хорлау кюно!

Ана

Терх тау сууну боюнунда Кетип барады ана, Сабийчиги кыоюнунда Жукчуп кыалганды аны.

Ез сабийлигими ол Энтта эсге тошордо, Сентярьде ташкы жол, Сени башка көрдюм.

Алында кырла кыары Кюнде жылтыр-жана.

Кыоллары, киймилири Алма иимс этпеген, Бар палаян да керп, Этпей деп этпегеней.

Сакз этпеди анасы Жашкычыны ташлы жолда, Сау дунянын насыпын Этпеген ол кыолунда.

Алай келеди ана Эмюрлени ичинде, Дуния турса да жана, Бар отланы кюнөндөн

Кытулдуг тауда, тозде, Сабийчиги кыоюнунда, Бузга, кыарга да тэйдю, Ачлыккыга да жолунда.

Будай башланы жсыры

Жер, санга баш урабыз, Биз баш кыуса турабыз. Сау бол, кюн, Жылууну ююнчю.

Этмек болмаса, ай да Мутхуз болушкыду, жай да. Сау бол, көчө, Салкыны ююнчю.

Көк, санга баш урабыз, Биз баш кыуса турабыз. Сау бол, жауун, Сен чомарт жаудуңг.

Этмек болмаса, көк да Мутхуз кэюрөңөр көп да. Сау бол сен, чыкы, Мирзеу кыуанчы.

Биз саулуукчанды, кыуанч да, Жыр, жомак да, жубанды да Сау турурла, Тоига барырла.

Тайк, сени да сөөбиз, Кыуана, кэгербез. Сөн була бири - Бирча өлөмкюс.

Ахкам, сени көрөбиз, Бирхат көрөгөбиз. Сен да иги, Сагышлы көгөңг.

Жер, санга баш урабыз, Биз баш кыуса турабыз. Анубуз - жок, Беризу кыуанчы. Сен бизге көк бер!..

Эсепле Факмуларын ачыкылагъандыла

Бу кюнде Къабарты-Малкъар кырал университетге къарачан-малкъар нарт эпосу бейи келген тейи бири муратда бардырылгъан «Нарт Дебетни турукълары» деген V фестивалны эсеплери чыгарылгъандыла эм анда хорлагъанлары саугъалагъандыла.

Март айны ичинде анга ресубликадан 300 школчу бла студент къатышкандыла. Белгилениши, аны Отарланы Керим атлы малкъар маданият ара тиллибин айнытыуа себеплик этер эм жаш адамлага тарыхыбыны билдире мурат бла бардырады.

Араны таматасы Байтуугъанлары Исмайл билдиргенге кере, нарт эпосузуну окуугъа тыш кыралны студентге да къатышкандыла.

- Итгилси, тасуугъа, фотусу тилдеде да бизни нарт турукларыбыз аламант зшитиледе. Бу

шарт а фестивал халкъла аралы даражагъа да чыгышканы кертюздеди. Хорлагъанлары саугъаларгъа келгенлени араларында КъМР-ни Жазуучулары союзуну

таматасыны орунбасары Бейпайланы Муталип, Къулииланы Къайсын атлы малкъар кырал драма театры директору Жангорзаланы Мажит, «Нору» журналы баш редактору Сабанчылары Арипа, КъМР-ни маданиятыны сыйлы ишчилери Жолаланы Тохир бла Ботталаны Мурат эм башла келген эдиле.

Байрамны уа жаш факмула Улбашланы Жаннур, Диналаны Салим, Аммелтаны Фатима, Ташты-Тала элини Маданият койнону «Лейсан» жарык кыуаму эм «Ас-Салам» тепсеу кыуаму бйотон жарык этгендиле.

Саугъаланганлары араларында Янкойи элини орта школуну 1-чи классыны окуучузу Чеченланы Мариям да барды. Къызчык ана тилин бек сюеди, казумуны аны айтыууу эм эриуинде да Гран-приени тийишли болгъанды. Бу школуну окуучузу Сарбашланы Асияна да 2-чи жерни алгъанды.

ТАПАСХАНЛАНЫ Аминат. СУРАТДА: Чеченланы Мариям, Байтуугъанлары Исмайл эм Сарбашланы Асияна.

Ыразыпыкъ Ахшы адам — элге борчу

Хурметли редакция! Мен Герлегеж элден Молпаланы Шахидатима. Манга быйыл сексен алты жаш толгъанды. Кесим 1939 жылда Огъары Малкъарда Заулгъада туугъанма. Ол жын койорбоз Прохладный жанна кетгенди, анда кеп турмай, Герлегеже келгенди.

Кечюнчоклогке да андан кеткенбиз. Къазахстанны Талды-Курган областинда тургъанбиз. Бек гитчелый чогундор есдоргенме. Улуу къызла бла танг атмай чогундор бахчагъа чыгыш, ишлеп тургъанма. Башха ишни кыююкъ да бахчагъа суу ийген заманда бек къыналма эдик. Сууук суудан юсюбоз-башыбыз жиби, алай келе эдик. Ол заманда да тахкан болур эдим бир ауруу.

Андан къайтхандан сора, Герлегеже колхоз фермада къызын багууну ийнеке саууп турдум. Бизни юйден фермагъа юч километрден артыкъ жол барды. Танг атмай сары балчыкны юсю бла къара жауу этпай, фермагъа жюрюп турдум. Жаз, къыш демей, кюн сайын. Эрттен, ичир сайын жайырмадан артыкъ ийнеке саугъанма. Юслерин жууп, топлерин да тазалап. Сора келе ортасында уа жангъдан ол жол бла юйге келе эдим.

Османланы Аслихан. Келеди. Къарай, тинте кетери да, дарманла буорды. Ол айтхан багууну Тамара бла Пейла этедеди. Андан сора бутум тап болгъанды, энди отуода эркин айтламы.

Солдан онгара: Биттирланы Марита, Къадырланы Тамара, Кючмезланы Лейла.

Кеси заманында бек тири адам эдим. Айтханымда, къара ише деп урунганма. Аурулу да болдум, жыл сайым да келди, врачланы къолларына тошгенме, ала уа манга бек иги къарайдыла. Жашауурандан къуансыла.

Хурметли редакция! Мен ёз тилибзде чыкыш газетни кечюнчоклогден къайтханы бери аламы. Кеп сейир ханарла жаазасы. Ашчы колгоге тийишли адамларыбызны тер-терж сагъана турасыз Сау болугъуз. Ма алай ашчы адамдыла мен башында сагъынган Османланы Аслихан, Кючмезланы Лейла, Къадырланы Тамара, Захреддин Шарипов да.

Тырнычаууде «Тотурмайдан саулай сабийлиги дуниясы эди. Къулииланы Къайсын атлы маданият юйно чыгармачылык кыуамулары «Сабийлик — эм аламант планета» деген улуу концерт программаны бардыргандыла. Оюн, тепсеу, къыр, бири бирин алыша, майданы зынгурдатхандыла. Район къуллукчула сабийлини бла ага-аналары байрам бла алгышалагъандыла.

Район администрацияны башчысы Отарланы Мухтар бла Билям беруу управленийны таматасы Атаккуланы Нуржан хар сабийге да мамыр кекню тобюнде насиплы, саулыкту жашуу этерлерин тежегендиле.

Бу байрамны къурагъан району Маданият управленийны таматасы Топгуруланы Жаннет сабийлини

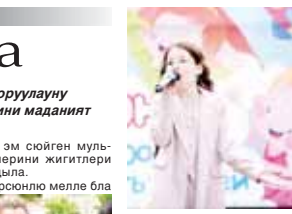
Жоралау Заууклыу чакъла

Ыйык кюн 1 июньда Элбрус районда Сабийлини къоруулауу халкъла аралы конюн белгилегендиле. Районун хар элини маданият юйнону арбазында улуу байрам этгенди.

насыплы жашауларын бир ачуу да бузаман тилген-зепле. Жарыкъ торсионлю кийимлери бла аниматорла юйорде сабий къуанчла сабийле сахнаны иелери ачыла. Жарыкъ торсионлю кийимлери бла аниматорла ууакъ балачыклары блуку. Кеп торсионлю мелле бла

та, ойнатхандыла. Ала бла суратха тошуу бюгонню кюнню бек мағаналы кесеге эди сабийлеге. Нек дегенде аниматорла са- асфальда сурат ишлеу жыл сайын бу байрамны аламант эршишу кезуию болады. Тюдю, анда харлахан сабий арталдыла болмайды.

барында да, гитче болса да, хичхууну саугъала хазырланган эдиле. Улуу концерт программа бошалгъандан сора, байрамны къонаклары жакъсыз сарбашланы бла сайлангандыла. Коңцертте къатышкан сарбашланы бла къаумулары санай кетерге сюебиз: «Феникс» тепсеу къауам, Багъатрыланы Малкка, Гайлыланы Лейсан, Аммарланы Салима, Гайзыланы Айла, Черкесланы Айла, Жашайланы Азиза, Тохаланы Илнарэ, Тебердиланы Арнелла эм «Салам» миллет тепсеулини колголю ансамбли.

Байрамны ахырында сабийлини барын да Маданият юйно кинотеатрына «Генельга Гретьел» деген мультфильмге жакъсыз къараргъа чакырылгандыла.

ТЕМУКЪЛАНЫ АСИТ.

УФСБ Казна аччаны

сыйгенича жойгъанды

Россейни ФСБ-сыны КъМР-де Управленийсыны къуллукчулары экономика аманыкълагъа къажай излеу-тинтиуу жумшла бардырған кезюде почтаны Чегем райода беклюпердин бирини таматасыны аманыкъ ишин тизгендиле.

УФСБ-ны пресс-службасындан билдиргенерича, ол учрежденияны ахчасы кеси сюйгенге къоратханы ишеклик барды.

Россейни Следствие комитетни КъМР-де следствие управленийсы РФ-ни УК-сыны 160-чы статьясыны 3-чо кесегине кере терслеу материалла аччанды. Законга тийишлиликке, былай аманыкъ этгени эркинлиги 6 жылга дери сыйырылырга болуукду.

Етюрюгю терк ачыкылагъанды

РФ-ни ФСБ-сыны КъМР-де Управленийсыны къуллукчулары ишле органыны келечилери бла бирге экономикада аманыкълагъа къажай излеу-тинтиуу жумшла бардырған кезюде 67-жыллык шешушканы аманыкъ ишин тохтагандыла.

УФСБ-ны пресс-службасындан билдиргенерича, эр киши Чегем районда жерни иеликге алып мурат бла Росреестрге жалган документле киргюзгенди.

Бу шартла бла байламлы РФ-ни УК-сыны 159-чу статьясыны 4-чо кесегине эм 292-чи статьясыны 2-чи кесегине буруклулдука этилгенлери ючюн терслеу материалла ачылгандыла. Законга кере, былай амандыкъ этгени эркинлиги он жылга дери сыйырылырга болуукду.

ТИКАЛАНЫ Фатима хазырлагъанды.

Тыш къыраллы студентню кюнюн белгилегендиле

Къабарты-Малкъар кырал университетте тыш къыраллы студентни кюнюн белгилегендиле: окуу юйно арбазында жаш адамла миллет эмда шендолюю тепсеулини тепсеуленди, сыйлангандыла.

Аруу макъамла, жарыкъ торсионлю кийимле кийген жашла бла къызла, шубульк — ала барысы да байрамны ышларныдыла.

Тыш къыраллы студентни кюнюн университетте быйыл кенг биринчи кере белгиленди. Халкъла аралы билим беруию бирик школуну башчысы Асият Журтова билдиргенге кере, бюгонлюкде анда 38 къыралдан 2362 адам окуйдула. Ала, билим алгъанларындан сора да,

Билим

вузда бардырылган битеу ишлеге тири къатышдыла. «Бу байрам а бизни кеп торпологияобозно, арада шубулькю, къонакбайлыгъыбызны белгисиди», - дегенди ол.

Бир бири маданиятлары, адетлери бла шагъарейлене, сёзсюз, сейирди, арада шубульк тохташырында да улуу себеплик. Юйюрге, майданда миллет кийимлери бла индиякъ къызла, аламы кытарындыла торкментиле сюеледице. «Бери окуурга келгенбиз, миллет жайрыкларыбыз да унутмагъанбиз, аласыз болалмайбыз», - дейди студент къы Шемшат Худайрова.

Университетни арбазында башха-башха халкъланы келечилери бир бирлеринден къолдан усталыкъларында да юйреналыкъдыла. Миллет арбазланы кёрмючлери да улуу сейир къозгъагъанды, студентле кесери хазырлагъан миллет ашлары бла да сыйлагъандыла.

Вунзу жаш тэмда социал жапы бла проректору Беслан Назранов тыш къыраллы студентлеге окуурга, факмуларын ачыкларгъа да битен онгла къурагъанларын чертгенди. Ол билдиргенча, бу байрамны жыл сайын белгилеую юсюнден онуу къабыл кёрюлгенди. Къураун улуу концерт бла бошалгъанды.

ХАБИВУЛЛАХЛАНЫ Зульфийа.

Эсгертиу

Жолондулагъа хакъ тёлерге тошерикди

Келир заманда Элбрусда табиягъат объектеги жомылар ючюн хакъ тёлерге тошерикди.

- Элбрусда къудуретни сакъларга бютюн улуу эс бурулуукду. Аны бла байламлы курортха тёлерек-башха къараргъа келген эм Минги тауага берген да пермит тёлериди. Алынган фойданы уа Кавказ.РФ биригюу бла «Элбрус» миллет парк инфраструктураны

Хабилулахи Мазит.

аламант онгла кураллыкдыла. Пермит (Permit) — табиягъат тилерени жомыларга берилген эркинликди. Ол тау жерини сакълан эм айнтыуу жаны бла закон къабыл этилген бир къауам къыралда эртенде жюрюйдю. Сёз ючюн, былай амант Тибетни миллет паркларында да хайрланганды.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

Сайлауу жамауат этерикди

Республиканы Курортла эм туризм министрствосундан билдиргенлери кере, «Россейни таулар» миллет саугъа ючюн эршишуге къатыштыргъа заявлаланы алыуу бошланганды.

Ол Россейни тау-лъжа туризмин айнтыру, таулада тири солуну юсюнден аслам адамгъа билдире мурат бла къурадала. Эршишу 24 беломке кере бардырылады, аламант сегизи — федерал, оналтасы — регион мағаналыдыла. Аламант тау-лъжа курортла бла къонак юйле къатыштырга болуукдула, хар бирине бирер заявка жибериге

Билдириу

жарайды. Заявлаланы 14 августта дерт «ГОРРОССИИРФ» сысыла бла жибериге болуукду. Эм айырма — федерал, оналтасы — регион мағаналыдыла. Хорлагъан «Россейни эм иги тау-лъжа курорту» кубок бла саулагъанырыкъды.

УЧРЕДИТЕЛЪЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРИАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЪСТВОСУ

Баш редактор
КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан

РЕДКОЛЛЕГИЯ:
ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редактору орунбасары),
ЖАНУРА ЭЛДИН (баш редактору орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууалы секретарь),
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
ТРАМЛАНЫ Эззура,
УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:
Редактору иривмиши — 42-63-01.
Баш редактору орунбасары — 42-38-21, 40-04-82.
Жууалы секретарь — 40-28-97.
Секретариат — 40-93-62.
Корректор, спецнастигел — 42-63-52.

РЕДАКЦИЯНЫ БЕТОМЛЕДЕР:
Политика эм право — 42-24-02.
Экономика — 42-66-73.
Културга — 42-66-76.
Социал ишле — 42-75-82.
Курортла, туризм эм спорт — 40-39-93.
Окуучулуу бла байламлыкъла жюрюгю эм жалыуу — 42-37-94.
Сурат алауу — 40-59-18.
Экин корреспондент — 42-68-72.
Операторлары — 42-66-88.

Редакция авторла бла къагытжюрюгюмейди.
Кюл жагъалыкъ ресепция этилмейди эм ала артка кытаргъармайдыла.

Гезетде басылган материалла айтылган омонла редакцияны омону бла келишимге болуукдула. Ала айтылган хар зат ючюн Россей Федерацияны Басмысы юсюндегизини тийишлиликке материалла авторлары кереклери жууалыдыла.

Редакция авторлардан 400 гезет тегинден (машина бла жазылгъан 5-6 бет) кепино алайды.

Гезет Сайымы, информация технологияны эмда асламы коммуникацияны ишлери жаны бла федерал нацюр службаны (Роскомнадзор) Къабарты-Малкъарла управленийсына.

2016 жылда 19 декабрде регистрация этилгенди.
Регистрация номер — ПН № ТУ07-00118. Индекс — П 5893

Гезетни басмагъа «КъМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Гезет «Издательство «Южный регион» ООО-ну типографиясында басылганганды.

Старворский край, Ессентуки ш., Никольский овраг, 5а.

Гезетлени ислерени тапдыруу ючюн КъМР-ни почта сызваны федерал Управленийсы жууалыдыла.
Телефоны: 76-01-21

Гезет жылкыгъа юч кере чыгъады — геюрге, орта, шабат конюнде.

Номерге трафикке кере 19.00 сагъатда кюл салынады. 20.00 сагъатда кюл салынганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИНИ ЧЫГЪАРТЪАНЫЛА:
Тикаланы Фатима — дежурный редактор; Кесим Мажит — редактор; секретары орунбасары: Баллазаны Феруза (2-чи бет), Ахматланы Лоузла (1-чи бет), Гелаланы Валентина (3-чо бет), Бийчеккуланы Жаннета (4-чо бет) — корректор.

Тиражы 1832 экз. Заказ № 1172
Багъасы 13 сом.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ПЕДАТАНЫ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар, Ленин атыл проспект, 5.

электрон почта: elbor_50@mail.ru